

Sisällysluettelo

Sopimus Pohjois-Karjalan kuntien, Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ja Pohjois-Karjalan maakuntaliiton yhdyspintarakenteista, toimintamalleista, työnjaosta ja tiedonkulusta

Sisällysluettelo

Sopimus Pohjois-Karjalan kuntien, Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ja Pohjois-Karjalan maakuntaliiton yhdyspintarakenteista, toimintamalleista, työnjaosta ja tiedonkulusta	1
1. Sopimussopimukset.....	3
2. Yhteistyösopimuksen tarkoitus.....	5
3. Hyvinvoinnin, ja terveyden edistämisen rakenteet ja toimintamallit.....	5
3.1. Kunnan ja hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö.....	6
3.2. Hyte-toimijoiden neuvottelut.....	6
3.3. Hyte-asiantuntijaverkosto	7
3.4. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	7
3.4.1. Maakuntaliiton hyvinvointiryhmä	7
3.4.2. Järjestöasiainneuvottelukunta JANE	7
4. Kuntien ja hyvinvointialueen lakisääteiset neuvottelut.....	8
4.1. Kuntien ja hyvinvointialueen neuvottelu	8
4.2. Maakunnallinen hyte-neuvottelu	8
5. Pohjois-Karjalan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteiset painopisteet ja tavoitteet yhteisenä toimintana	8
5.1 Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat	9
5.1.1 Asukkaiden työllistymisen ja työkyvyn edistäminen.....	9
5.1.2 Ulkomailta muuttavien uusien kuntalaisten asettautumisen ja kotoutumisen edistäminen	9
5.1.3 Perhekeskusverkosto	10
5.1.4 Ikääntyneiden toimintakyvyn edistäminen.....	10
5.1.5 Erilliset suunnitelmat	11
5.2 Osallisuus ja yhteisöllisyys.....	11
5.2.1 Järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö	11
5.2.2 Ruoka-apu	11
5.2.3 Kulttuurihyvinvointi	12
5.3. Turvallinen arki ja ympäristö	12
5.3.1 Varautuminen	12
6. Kuntien ja hyvinvointialueen palvelujen kuvaaminen Palvelutietovarantoon.....	12
7. Vaikuttamistoimielimet.....	13
8. Yhteistoiminnan käytännön pelisääntöjä.....	13
9. Viestintä	13
10. Seuranta.....	13
11. Sopimuksen voimassaolo.....	13

1. Sopimusosapuolet

Sopimusosapuolina ovat Pohjois-Karjalan hyvinvointialue (myöhemmin hyvinvointialue), Pohjois-Karjalan kaikki kunnat (myöhemmin kunnat) sekä Pohjois-Karjalan maakuntaliitto (myöhemmin maakuntaliitto).

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
y-tunnus: 3221317-4
Osoite: Tikkamäentie 16, 80210 Joensuu

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
y-tunnus: 0927140-5
Osoite: Siltakatu 2, 80100 Joensuu

Heinäveden kunta
y-tunnus: 0164308-3
Osoite: Kermanrannantie 7, 79700 Heinävesi

Ilomantsin kunta
y-tunnus: 0167589-4
Osoite: Soihtulantie 7, 82900 Ilomantsi

Joensuun kaupunki
y-tunnus: 0242746-2
Osoite: Rantakatu 20, 80100 Joensuu

Juuan kunta
y-tunnus: 0168654-2
Osoite: Poikolantie 1, 83900 Juuka

Kiteen kaupunki
y-tunnus: 0168900-6
Osoite: Kiteentie 25, 82500 Kitee

Kontiolahden kunta
y-tunnus: 0169048-8
Osoite: Keskuskatu 8, 81100 Kontiolahti

Lieksan kaupunki
y-tunnus: 0169321-6
Osoite: Pielisentie 3, 81700 Lieksa

Liperin kunta
y-tunnus: 0169583-6
Osoite: Keskustie 3, 83100 Liperi

Nurmeksen kaupunki
y-tunnus: 0207669-0
Osoite: Kirkkokatu 14, 75500 Nurmnes

Outokummun kaupunki
y-tunnus: 0207604-1
Osoite: Hovilankatu 2, 83500 Outokumpu

Polvijärven kunta
y-tunnus: 0169823-6
Osoite: Polvijärventie 15, 83700 Polvijärvi

Rääkkylän kunta
y-tunnus: 0169967-7
Osoite: Kinnulantie 1, 82301 Rääkkylä

Tohmajärven kunta
y-tunnus: 1919717-3
Osoite: Järnefeltintie 1, 82600 Tohmajärvi

2. Yhteistyösopimuksen tarkoitus

Tässä sopimuksessa sovitaan yhteistyön toimintarakenteista ja -malleista. Yhteisenä tavoitteena on asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen. Yhteistyön pohjana ovat lakisääteiset suunnitelmat, hyvinvointialueen, maakuntaliiton ja kuntien strategiat, ohjelmat ja suunnitelmat sekä kuntien ja hyvinvointialueen hyvinvointikertomukset ja -suunnitelmat sekä lainsäädäntöpohja

Lainsäädännössä yhteistyövelvoite kuntien ja hyvinvointialueen välillä on säädetty muun muassa seuraavissa pykälissä:

Hyvinvointialuelaki

§ 8 (tehtäväsiirrot hyvinvointialueen ja kuntien välillä)

§ 14 (neuvotteluvelvoite valtuustokausittain).

Laki sosiaali- ja terveyshuollon järjestämiseksi 612/2021:

§ 6 (hyte; kuntien velvollisuus),

§ 7 (hyte; hyvinvointialueen velvollisuus),

§ 10 (palvelujen yhteensovitusvelvollisuus kuntien ja valtion kanssa),

§ 32 (TKKI)

§ 50 (varautuminen).

Valmiuslaki

§ 12 (varautumisvelvollisuus)

Pelastuslaki:

§ 42 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä,

§ 46 ja 47 Yhteistyö pelastustoiminnassa ja suunnitelmien laadinnassa,

§ 65 Yhteistoiminta väestönsuojeluun varautumisessa.

[Laki kotouttamisen edistämisestä 681/2023](#)

[Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä 381/2023](#)

[Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015](#)

§ 5 kunnan ja hyvinvointialueen tehtävät ehkäisevässä päihdetyössä

§ 6 asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen ehkäisevässä päihdetyössä

Lisäksi aluekehittämisen lainsäädäntö ja muu erityislainsäädäntö soveltuvin osin

3. Hyvinvoinnin, ja terveyden edistämisen rakenteet ja toimintamallit

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 612/202 6–7§ mukaan sekä hyvinvointialueen että kuntien on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvointialueella ja kunnilla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy heidän muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on asetettava tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Hyvinvointialueen ja kuntien on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.

Pohjois-Karjalassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ohjaa kumppanuudessa laadittu valtuustokausittainen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen [Pohjois-Karjalassa –strategiset painopisteet asiakirja](#) vuosille 2025-2028 (jatkossa maakunnallinen hyte-ohjelma). Myös alueen kuntien ja hyvinvointialueen omat laajat hyvinvointisuunnitelmat ja -kertomukset sekä maakuntaohjelman hyvinvointiosio pohjautuvat tähän maakunnalliseen hyte-ohjelmaan.

Pohjois-Karjalassa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen rakenteet jakaantuvat neljään eri tasoon: kuntien ja hyvinvointialueen neuvottelu, kuntien ja hyvinvointialueen sekä hytetoimijoiden yhteistyöneuvottelu, hyte-asiantuntijaverkosto sekä maakuntaliiton hyvinvointiryhmä (kuva 1.).

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEEN NEUVOTTELU Hyvinvointialuelaki 611/2021/14 §   1. Yhteistyösopimus sekä Maakunnallinen hyteohjelma valtuustokausittain yhteistyörakenteet, toimintamallit, tavoitteet, työnjako, tiedonkulku.   2. Maakunnallinen hyteneuvottelu kerran vuodessa: Maakunnallisen hyte-ohjelman painopisteisiin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet talousarvioiden pohjaksi.   Koollekutsujana hyvinvointialue (kuntien ja hyvinvointialueen tapaaminen)
KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEEN SEKÄ HYTETOIMIJOIDEN YHTEISTYÖNEUVOTTELU Sotejärjestämislaki 612/2021/6 §/7§   1. Kunta-hyvinvointialue hyte-yhteistyö: Hv-alueen nimeämä hyte-yhdyshenkilö – kunnan hyte yhdyshenkilö/hyteryhmä   2. Hytetoimijoiden neuvottelu: hyvinvointialue, seurakunnat, järjestöt, elinkeinoelämä Kunnan oma hyteryhmä, eri hyteryhmät tai laajennettu hyteryhmä.   Koollekutsujana kunta
HYTE-ASIAANTUNTIJAVERKOSTO Sotejärjestämislaki 612/2021/6 §/7§   Hytetoimijoiden neuvotteluista esiin nousevat ilmiöt osaksi hyte-työtä,-ohjelmia ja –neuvotteluja. Hyte-kertoimet osana rahoitusta.   Koollekutsujana hyvinvointialue
POHJOIS-KARJALAN MAAKUNTALIITTO Maakunnallisen hytetoiminnan strateginen suunnittelu, edistäminen, arviointi, seuranta (hyte-ohjelma, hytefoorumi, hytekirje) Hyvinvointiryhmä ja Järjestöasiainneuvottelukunta JANE

Kuva 1. Pohjois-Karjalan hyvinvoinnin edistämisen rakenteet

3.1. Kunnan ja hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö

Kunnan ja hyvinvointialueen on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho. Molempien on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan.

Kunnan ja hyvinvointialueen nimeämät hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen vastuutahot kokoontuvat joko erikseen sopimalla tai osana kunnan hyte-työryhmää. Koolle kutsujana on kunta.

3.2. Hyte-toimijoiden neuvottelut

Hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa (= hyte-toimijat) hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

Neuvotteluissa sovitaan maakunnalliseen hyte-ohjelmaan liittyvistä konkreettisista ja vaikuttavista toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

Neuvottelu toteutetaan kunnan hyteryhmässä tai erikseen koolle kutsuttavassa laajennetussa hyteryhmässä. Kunta päättää miten neuvottelut toteutetaan ja kutsuu koolle hyvinvointialueen, kunnan, järjestöjen, seurakunnan ja elinkeinoelämän edustajat.

3.3. Hyte-asiantuntijaverkosto

Hyte-asiantuntijaverkosto koostuu kuntien, hyvinvointialueen, maakuntaliiton ja järjestöjen keskeisistä hyte-työn asiantuntijoista. Hyte-asiantuntijat kokoavat yhteen alueella esiin nousevat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä turvallisuuden ilmiöt, tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet. Nämä toimivat sekä maakunnallisen hyte-ohjelman että vuosittaisten hyte-neuvotteluiden pohja-aineistona. Lisäksi kehitetään hyte-toimijoiden yhteistyötä ja toimintaa liittyen erityisesti hyte-kertoimien indikaattoreihin osana rahoitusta.

Asiantuntijaverkosto kokoontuu 4-6 kertaa vuodessa. Koollekutsujana on hyvinvointialue.

3.4. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto vastaa maakunnallisen hytetoiminnan strategisesta suunnittelusta, edistämisestä, arvioinnista ja seurannasta yhteistyössä hyte-toimijoiden kanssa. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto laatii Pohjois-Karjalan maakuntaohjelman. Se vastaa maakunnallisen hyte-ohjelman valmistelusta yhteistyössä hyte-toimijoiden kanssa. Maakunnallinen hyte-ohjelma julkaistaan maakuntaliiton julkaisusarjassa. Kaksi kertaa vuodessa hyte-toimijat kokoontuvat hytefoorumiin, jossa arvioidaan ja seurataan hyte-työn edistymistä. Yhteyshenkilöinä ja koollekutsujana toimii maakuntaliiton hyvinvointi- ja koulutusasiantuntija.

3.4.1. Maakuntaliiton hyvinvointiryhmä

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton hyvinvointiryhmä seuraa maakunnan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi tehtävää työtä ja sen vaikuttavuutta. Jäsenet nimetään keskeisistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä turvallisuuden toimijoista, kuten kunnat, hyvinvointialue, viranomaiset, järjestöt, seurakunnat, elinkeinoelämä, oppilaitokset.

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton hyvinvointiryhmä valmistelee hyvinvointiin ja terveyteen liittyvän osion Pohjois-Karjalan maakuntaohjelmaan. Hyvinvointiryhmä vastaa lisäksi maakuntaohjelman toteutuksesta, seurannasta ja arvioinnista sekä Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Karjalassa - Strategiset painopisteet asiakirjan valmistelusta yhteistyössä maakunnan hyte-toimijoiden kanssa.

Hyvinvointiryhmä käynnistää maakunnalliseen hyte-ohjelmaan liittyvän kulttuurihyvinvointisuunnitelman laadintatyön ja seuraa sen valmistumista. Ohjelmatyötä tekee erillinen kulttuurihyvinvointiryhmä.

Hyvinvointiryhmä kokoontuu vähintään neljäkertaa vuodessa.

3.4.2. Järjestöasiainneuvottelukunta JANE

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton järjestöasiain neuvottelukunta JANE on maakunnan järjestöjen yhteistyörakenne ja -verkosto järjestöjen ja hyvinvointityötä tekevien organisaatioiden välillä. Neuvottelukunnan jäsenet edustavat järjestöjä eri toimialoilta. Hyvinvointialueelta ja kunnista on asiantuntijajäsenet neuvottelukunnassa.

JANE osallistuu Pohjois-Karjalan maakuntaohjelman hyvinvointiin ja terveyteen liittyvän osion valmisteluun järjestötoiminnan osalta. JANE järjestää järjestöfoorumeita yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

JANE kokoontuu kuusi kertaa vuodessa.

4. Kuntien ja hyvinvointialueen lakisääteiset neuvottelut

Hyvinvointialuelain 611/2021/14§ mukaan hyvinvointialueen ja sen alueen kuntien on neuvoteltava vähintään valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Neuvottelussa voidaan sopia ainakin yhteistyön edellyttämistä yhteistoimintarakenteista, toimintamalleista sekä yhteistyön edellyttämästä tiedonkulusta.

Neuvotteluissa sovitaan valtuustokausittain tästä yhteistyösopimuksesta ja maakunnallisesta hyte-ohjelmasta sekä vuosittain hyte-ohjelman painopisteistisiin ja tavoitteisiin liittyvistä toimenpiteistä ja resurssoinnin tarpeista.

4.1. Kuntien ja hyvinvointialueen neuvottelu

Hyvinvointialueen ja kuntien valtuustokausittaisessa neuvottelussa sovitaan tästä yhteistyösopimuksesta, jossa sovitaan yhteistoimintarakenteista.

Neuvottelu käydään hyvinvointialueen koollekutsumassa Kuntayhteistyöryhmässä 1-2 kertaa vuodessa. Kuntayhteistyöryhmässä on kutsuttuna hyvinvointialueen, kuntien ja maakuntaliiton ylin johto sekä hallitusten puheenjohtajat.

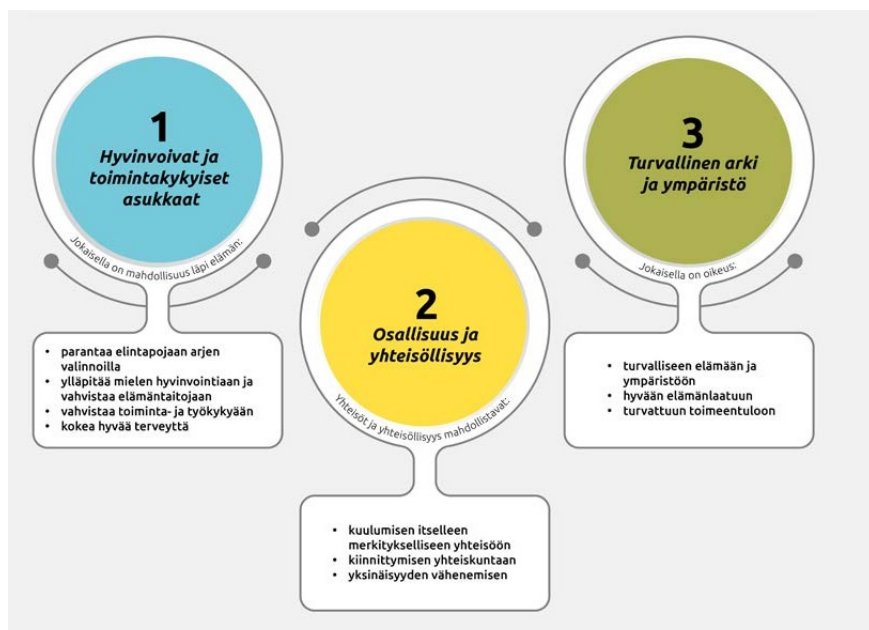
4.2. Maakunnallinen hyte-neuvottelu

Maakunnallisessa hyteohjelmassa on yhteisesti sovittu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet ja tavoitteet. Hyte-neuvottelussa sovitaan hyte-ohjelman painopisteistisiin ja tavoitteisiin liittyvistä toimenpiteistä ja resurssoinnin tarpeista.

Neuvottelut käydään kerran vuodessa hyvinvointialueen koollekutsumassa kuntayhteistyöryhmässä.

5. Pohjois-Karjalan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteiset painopisteet ja tavoitteet yhteisenä toimintana

Pohjoiskarjalainen hyvinvointityö pohjautuu yhdessä sovittuihin maakunnallisen hyte-ohjelman painopisteisiin ja tavoitteisiin vuosille 2025-2028. (ks. Kuva 2.).

Kuva 2. Pohjois-Karjalan hyte-ohjelma. Painopisteet ja tavoitteet.

5.1 Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat

5.1.1 Asukkaiden työllistymisen ja työkyvyn edistäminen

Osapuolten yhteisenä tavoitteena on asukkaiden työllistymisen ja työkyvyn edistäminen kartoittamalla palvelutarpeita ja yhteensovittamalla sosiaali- ja terveydenhuollon sekä työllisyyttä edistäviä palveluita. Osapuolilla on sekä lakisääteisiä että vapaaehtoisuuteen perustuvia yhdyspintapalveluita ja yhteistyöverkostoja, joiden toteuttamisesta voidaan sopia erillisillä sopimuksilla. Hyvinvointialueen sopimuskumppanina voi toimia maakunnan työvoimaviranomaisena toimiva Pohjois-Karjalantyöllisyysalue (vastuukuntana Joensuun kaupunki) tai yksittäinen kunta.

Työllisyyspalvelujen ja hyvinvointialueen yhdyspintapalveluja ovat:

1. Monialaisen tuen yhteistyömalli (TYM),
2. Nuorten monialaisen tuen yhteispalvelu (Ohjaamo-tyyppinen palvelu)
3. Työnhakijoiden aktivointiin liittyvät palvelut
4. Kuntouttava työtoiminta
5. Työ- ja toimintakyvyn selvittelyyn liittyvät palvelut
6. Kynnyksettömän ohjauksen, tuen ja neuvonnan palvelut
7. Rekrytointiin liittyvä yhteistyö.

Työllisyyspalvelujen ja hyvinvointialueen keskeinen yhteistyö- ja kehittämisverkosto on Pohjois-Karjalan työllisyyden ekosysteemi, joka yhdistää eri toimijoiden työllisyyttä ja elinvoimaa edistäviä palveluita asiakaslähtöiseksi kokonaisuudeksi sekä kehittää palveluita ekosysteemin kehittämisohjelman mukaisesti. [Työllisyyden ekosysteemin sopimuksessa](#) sekä [sopimuksessa työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin järjestämisestä Pohjois-Karjalassa \(TYM-sopimus\)](#) on sovittu työnjaosta tarkemmin. Työllisyyden ekosysteemin koordinoinnista vastaa Pohjois-Karjalan työllisyysalue. Hyvinvointialue nimeää jäsenet ekosysteemin johtofoorumiin sekä teemakohtaisiin kehittämisryhmiin.

5.1.2 Ulkomailta muuttavien uusien kuntalaisten asettautumisen ja kotoutumisen edistäminen

Osapuolten yhteisinä tavoitteina on maahan ja kuntaan muuttaneiden sujuva asettautuminen, kiinnittyminen alueelle sekä työllistyminen. Tavoitteet ovat luonteeltaan monialaisia ja edellyttävät tiivistä yhteistyötä sekä selkeitä vastuita ja yhteistyörakenteita. Tavoite on merkittävä maakunnan elinvoimaisuuden ja väestön kasvun näkökulmasta.

Kunnalla on kokonaisvastuu kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä ja pakolaisten vastaanotosta. Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään kotoutumislain mukaan osana kunnallisia peruspalveluja ja työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä.

Hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämisestä sekä sosiaali- ja terveystalveluihin liittyvästä neuvonnasta. Sosiaali- ja terveystalveluista säädetään niitä koskevassa yleis- ja erityislainsäädännössä. Nämä, kaikille hyvinvointialueen asukkaille tarkoitetut talvelut, tukevat osaltaan kotoutumista.

Kunnan on kuultava hyvinvointialuetta laadittaessa tai päivitettäessä pakolaisten vastaanoton sopimusta ELY-keskuksen kanssa ja mikäli sopimuksen puitteissa vastaanotettavilla pakolaisilla ennakoidaan olevan erityisiä sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeita.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulneiden asumisen järjestämisvastuu on hyvinvointialueella. Kotoutumislain mukaisesta aikuistumisen tuesta vastaavat hyvinvointialue ja kunta yhdessä omien järjestämisvastuidensa mukaisesti. Hyvinvointialue vastaa perheryhmäkodin perustamisesta. Ennen perheryhmäkodin perustamista hyvinvointialueen on kuultava kuntaa.

Kunnan ja hyvinvointialueen välisestä yhteistyöstä ja yhdyspintatalvelujen asukaslähtöisestä yhteensovittamisesta sovitaan tarvittaessa erillisellä yhteistyösopimuksella, jossa määritellään tarkemmin operatiivinen työnjako ja seurannan mittarit. Osapuolet voivat perustaa operatiiviseen toimintaan keskittyvän työryhmän, jonka toiminnasta ja kokoonpanosta sovitaan erikseen.

5.1.3 Perhekeskusverkosto

Perhekeskus on lapsille, nuorille ja perheille tarkoitettujen hyvinvointia, terveyttä, kasvua ja kehitystä tukevien talvelujen verkostomainen kokonaisuus, joka yhteensovittaa lapsille suunnattuja hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon talveluja, kuntien hyvinvointi- ja sivistystalveluja, järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien talveluja. Perhekeskusverkoston toimintaa ohjaa yhteinen [toimintasuunnitelma](#).

Perhekeskusverkoston tehtävänä on mahdollistaa joustava ja asiakaslähtöinen toiminta lasten, nuorten ja perheiden talveluissa sekä tukea kuntien ja hyvinvointialueen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteita.

Perhekeskustoiminnan koordinaatiovastuu on hyvinvointialueella. Perhekeskustoiminnan tueksi hyvinvointialue ja kunnat nimeävät perhekeskuskoordinaattoreita, joiden tehtävänä on toimia em. tavoitteiden edistäjänä. Lisäksi hyvinvointialueen ja kuntien edustajat sitoutuvat perhekeskusverkoston ohjausryhmä ja johtoryhmätyöskentelyyn. Kunnasta tulisi olla perhekeskustiimi tai vastaavan yhteistyöryhmä, joihin hyvinvointialue nimeää osallistujia. On suositeltavaa, että kunnan alueelta löytyisi lapsiperheiden kohtaamispaikka, jonka toteuttajana voi olla kunta, seurakunta tai järjestö.

5.1.4 Ikääntyneiden toimintakyvyn edistäminen

Laissa ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemiseksi sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista (980/2012) (Vanhuspalvelulaki) säädetään kunnan ja hyvinvointialueen velvollisuudesta huolehtia ikääntyneen väestönsä hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemisesta sekä iäkkäiden tarvitsemien sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamisesta hyvinvointialueella.

Kunta ja hyvinvointialue sitoutuvat vahvistamaan ikääntyneiden toimintakykyä yhteistyössä, hyödyntäen olemassa olevia suunnitelmia, hankkeita ja erikseen sovittuja käytäntöjä. Toimintaa ohjaa ikääntyneiden toimintakyvyn suunnitelma. Tavoitteena on tukea ikääntyneiden mahdollisuuksia asua omassa kodissaan ja elää aktiivista, turvallista ja mielekästä arkea.

Kunnat ja hyvinvointialue ennakoivat tahoillaan ja yhteistyössä ikääntyvän väestön asumisen tarpeita. Ikääntyvä väestö huomioidaan korjaus- ja uudisrakentamisessa, ja kunnat tarjoavat tukea asumisen ennakointiin. Yhteistyössä kehitetään ikääntyneiden asumisratkaisuja, jotka tukevat kotona asumista mahdollisimman pitkään. Asuin- ja elinympäristöjen esteettömyyttä parannetaan systemaattisesti, ja kaatumisten ehkäisyyn panostetaan osana laajempaa turvallisuustyötä.

Liikkumisen mahdollistaminen on keskeinen osa toimintakyvyn tukemista. Kunta edistää ikääntyneiden liikkumista kehittämällä esteetöntä joukkoliikennettä ja muita liikkumisen tukimuotoja, kuten kutsuliikennettä ja vapaaehtoistoimintaa. Ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpitämistä tuetaan eri muodoin, mm. ryhmäliikuntaa tarjoamalla.

Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ylläpitäminen arjessa mahdollistetaan tarjoamalla matalan kynnyksen palveluita, yhteisöllisiä tiloja ja osallistumismahdollisuuksia. Digiosaamisen vahvistaminen on osa tätä kokonaisuutta, ja ikääntyneille tarjotaan tukea digitaalisten palveluiden käytössä.

5.1.5 Erilliset suunnitelmat

- [Elintapaohjaus kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyönä](#)
- [Aluellinen lähisuhdeväkivallan ehkäisyn toimintasuunnitelma 2025 - 2028](#)
- [Ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma 2023-2025](#)

5.2 Osallisuus ja yhteisöllisyys

5.2.1 Järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjesteleimisestä (612/2021, 6–7 §) velvoittaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä kunnan ja hyvinvointialueen tekemään yhteistyötä myös alueella toimivien yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Kunnan ja hyvinvointialueen on lain mukaan edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Kuntien järjestöillat ja hyvinvointialueen järjestöfooromit toimivat viestintäkanavana järjestöille mm. järjestöjen toimintaedellytysten ja vaikuttamismahdollisuuksien tukemisesta. Sekä kunnat, että hyvinvointialue myöntävät järjestöille avustuksia organisaatioiden omien avustusoheiden mukaisesti. Järjestöavustukset pyritään aikatauluttamaan siten, että hyvinvointialueen järjestöjen toiminta-avustukset tulevat hakuun ensin (marras-joulukuussa). Kuntien ja HVA:n yhdyshenkilöt tekevät tiivistä yhteistyötä mahdollisten avustusten päällekkäisyyksien välttämiseksi.

Avustuksissa huomioitavaa:

- kaikille avoimien kohtaamispaikkojen tila ja vuokratkustannusten avustaminen kuuluu kunnille (esim. yhteisötalot, nuorisotilat, lapsiperheiden kohtaamispaikat)

- suljettujen ryhmien esim. Mielenterveyskuntoutujien toimitilakustannukset kuuluvat hyvinvointialueelle.

5.2.2 Ruoka-apu

Hyvinvointialue vastaa ruoka-aputoiminnan hankkeiden hakemisesta sekä koordinoi maakunnallista ruoka-aputoiminnan verkostoa. Ruoka-apua kunnissa toteuttavat seurakunnat ja järjestöt.

5.2.3 Kulttuurihyvinvointi

Kulttuurihyvinvointi tarkoittaa ihmisen hyvinvointia, joka syntyy kulttuurin ja taiteen kokemisen, tekemisen ja osallisuuden kautta. Se yhdistää kulttuurin ja hyvinvoinnin näkökulmat ja korostaa kulttuurin merkitystä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa. Kunnat ja hyvinvointialue toteuttavat kulttuurihyvinvointia osana omaa toimintaansa.

Maakuntaliiton kulttuurihyvinvointiryhmään kuuluu kuntien, järjestöjen, oppilaitosten, maakuntaliiton sekä hyvinvointialueen edustus. Kulttuurihyvinvointiryhmän koordinoinnista vastaa vuoro vuosin Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja hyvinvointialue.

5.3. Turvallinen arki ja ympäristö

5.3.1 Varautuminen

Kunnalla ja hyvinvointialueella on lakisääteinen velvollisuus varautua häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Organisaatioiden yhteistoiminnalla on olennainen merkitys varautumistoimenpiteiden toimivuuteen ja kustannustehokkuuteen. Yhteinen varautuminen perustuu luottamukselliseen tietojenvaihtoon, suunnitteluun, etukäteisvalmisteluihin, kouluttautumiseen ja harjoitteluun.

Varautumisen yhteistyössä kaikilla tasoilla hyödynnetään ensisijaisesti Pohjois-Karjalan alueen käytössä olevia varautumisen rakenteita (Valmiusfoorumi, valmiussihteeristö, paikalliset valmiusryhmät) sekä teemakohtaisia operatiivisia rakenteita. Edellä mainittujen rakenteiden koordinoinnista vastaa Pohjois-Karjalan pelastuslaitos.

Hyvinvointialueen valtuusto hyväksyy esiintyvien riskien perusteella pelastustoimen palvelutasopäätöksen. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon kansallisesti merkittävät riskit, selvitettävä alueella esiintyvät uhkat ja arvioitava niistä aiheutuvat riskit sekä määriteltävä toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden taso. Pelastustoimen palvelutasopäätös esitellään kuntien ja hyvinvointialueen sekä maakuntaliiton yhteisissä neuvotteluissa ennen sen hyväksymistä. Neuvottelussa tarkastellaan maakunnankunnan alueella olevat riskit ja niiden kehittyminen palvelutasokauden aikana sekä pelastustoimen tuottamat palvelut ja niiden taso.

Kunnan ja hyvinvointialueen on lisäksi nimettävä varautumisen vastuhenkilö.

Hyvinvointialueella on vastuu evakuoinneissa tapahtuvasta ensihuollosta (ml. ateriahuolto), väestönsiirtojen suunnittelusta ja kuntarajat ylittävien toimenpiteiden yhteensovittamisesta. Kunnalla on vastuu evakuointiin liittyvien, kunnan hallinnassa olevien tilojen luettelon hallinnasta ja oman toiminnan ennakkosuunnittelusta siten, että tilat ovat tarvittaessa käytettävissä myös pelastuslaitoksen johtamaan evakuointitoimintaan.

Hyvinvointialue varmistaa yhdessä Puolustusvoimien kanssa, että kunta saa tarvittavat suunnitteluperusteet ja tiedot oman valmiuden ja varautumisen kehittämiseksi sekä väestönsä suojaamiseksi. Lisäksi voidaan toteuttaa tarvittaessa muita erillisiä varautumistoimenpiteitä.

6. Kuntien ja hyvinvointialueen palvelujen kuvaaminen Palvelutietovarantoon

Palvelutietovarannon käyttö on lakisääteistä sekä kunnille että hyvinvointialueelle ([Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista 571/2016](#)). Hyte-palvelujen kuvaaminen on edellytys sille, että palvelut näkyvät ja pysyvät ajan tasalla Miunhyvinvointi.fi-sivustolla. Miunhyvinvointi.fi on hyvinvointialueen ylläpitämä verkkosivu, joka toimii sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten sekä kuntien asiakastyötä tekevien ammattilaisten työkaluna asiakas- ja palveluohjaustilanteissa. Sivusto helpottaa ammattilaisten työtä, kun ajantasainen tieto alueemme palveluista löytyy yhdestä paikasta.

Ammattilaisten lisäksi sivustoa voivat käyttää kaikki pohjoiskarjalaiset. Hyvinvointia ylläpitävien ja ennaltaehkäisevien palvelujen löytäminen tukee väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Jos hyvinvoinnin vajeiden ilmetessä hakeudutaan ajoissa omaa elämäntilannetta tukevien palvelujen pariin, voi se myös vähentää korjaavien palvelujen tarvetta tulevaisuudessa. Alueemme runsaan palveluvalikoiman kokoaminen yhdelle alustalle on yksi keino tehdä näkyväksi sitä, miten paljon hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa Pohjois-Karjalasta löytyy.

7. Vaikuttamistoimielimet

Laki hyvinvointialueesta (611/2011 § 32) ja Kuntalaki (410/2015 § 26–28) sekä laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista (604/2022 § 11) säädetään hyvinvointialueen ja kuntien vaikuttamistoimielimistä.

Vaikuttamistoimielinten tehtävänä on edistää ja vaikuttaa toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan. Hyvinvointialueella vaikuttamistoimielinten tehtävistä on säädetty hallintosäännössä (§ 19–22). Kunnat nimeävät omat edustajansa hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimiin, joiden kautta mahdollistetaan hyvinvointialueen ja kuntien välinen tiedonkulku sekä toiminnan kehittäminen.

8. Yhteistoiminnan käytännön pelisääntöjä

Kokouksista ei makseta kokouspalkkioita ja kilometrikorvauksia, vaan jokainen yhteistyötaho kustantaa omien edustajiensa kulut. Kokousten järjestäjätaho maksaa kokousten järjestämiskustannukset (tilavuokrat ja tarjoilut).

9. Viestintä

Viestinnällinen vastuu on kokouksen koollekutsujalla. Kaikkien osapuolten viestintäorganisaatiot osallistuvat käytännön viestinnän jatkotoimiin, kuten tiedotteiden jakoon, www-sivujen päivityksiin, ohjelmien ja suunnitelmien viestintään.

10. Seuranta

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen, Pohjois-Karjalan maakuntaliiton ja kuntien välistä yhteistyötä ja sen tavoitteiden onnistumista seurataan vuosittain Kuntayhteistyöryhmän kokouksen yhteydessä (ks. kpl 4.1).

11. Sopimuksen voimassaolo

Sopimus on voimassa allekirjoitushetkestä alkaen 31.12.2028 asti. Ryhmien kokoonpanoa, käsiteltäviä teemoja ja asiakokonaisuuksia voidaan tarvittaessa yhteisesti sopimalla muuttaa. Päätös jatkamisesta tehdään ennen sopimuskauden päättymistä.

Päiväys

Allekirjoitukset

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Heinäveden kunta

Ilomantsin kunta

Joensuun kaupunki

Juuan kunta

Kiteen kaupunki

Kontiolahden kunta

Lieksan kaupunki

Liperin kunta

Nurmeksien kaupunki

Outokummun kaupunki

Polvijärven kunta

Rääkkylän kunta

Tohmajärven kunta